

บทที่ 3

หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบภายใต้กฎหมายสิทธิบัตรของไทย

3.1 แนวความคิดและทฤษฎีในการให้ความคุ้มครองสิทธิบัตรในประเทศไทย

สิทธิบัตรการประดิษฐ์

การให้ความคุ้มครองสิทธิบัตรในประเทศไทยนั้น นับตั้งแต่อดีตจนถึงปี พ.ศ. 2522 ไม่ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการประดิษฐ์ หรือที่เดิมเรียกกันว่า “การนิมิตร์” แต่อย่างใด เนื่องจากเห็นว่า การให้ความคุ้มครองในการประดิษฐ์ด้วยการออกเอกสารสิทธิบัตรให้ จะเป็นการมอบอำนาจผูกขาดให้ผู้เป็นเจ้าของการประดิษฐ์นั้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติที่มีพัฒนาการทางเทคโนโลยีสูงกว่า แต่อย่างไรก็ตาม ได้มีความพยายามในการออกกฎหมายสิทธิบัตร เพื่อเป็นหลักประกันสำหรับส่งเสริมให้คนไทยทำการประดิษฐ์มากขึ้น จึงได้มีการร่างกฎหมายสิทธิบัตรในปี พ.ศ. 2456 ปี พ.ศ. 2472 และปี พ.ศ. 2493 ตามลำดับ แต่ด้วยความไม่พร้อมของบุคลากร และเหตุผลทางการเมือง จึงยังไม่สามารถประกาศใช้กฎหมายดังกล่าว จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2522 จึงได้มีการประกาศใช้กฎหมายเพื่อการคุ้มครองการประดิษฐ์และการออกแบบผลิตภัณฑ์ เรียกว่า “พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522” โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2522 เป็นต้นมา ซึ่งมีหลักการและสาระสำคัญเช่นเดียวกับบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงปารีส และต่อมาก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ซึ่งมีการแก้ไขบทบัญญัติให้ทันต่อเหตุการณ์ในขณะนั้น

สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

ในประเทศไทยนั้น การพัฒนากฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้เริ่มพร้อมกับแนวความคิดในการคุ้มครองการประดิษฐ์ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จนกระทั่งมีการบัญญัติหลักเกณฑ์รับรองถึงสิทธิที่จะขอรับสิทธิบัตรประเภทนี้ใน พ.ร.บ. สิทธิบัตร ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 ตามลำดับ ซึ่งมีหลักเกณฑ์การขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ตามหลักสากล อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์ ในหมวดที่ 3 ของ

พ.ร.บ. สิทธิบัตร แก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว แต่มาตรา 65 ได้บัญญัติให้นำบทบัญญัติบางมาตราในหมวด 2 ว่าด้วยสิทธิบัตรการประดิษฐ์มาใช้บังคับโดยอนุโลม

อนุสิทธิบัตร

ในประเทศไทยแต่เดิม เมื่อมีการตรา “พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522” เพื่อให้ความคุ้มครองการประดิษฐ์และการออกแบบผลิตภัณฑ์นั้น ยังมีได้มีบทบัญญัติใด ๆ อันเกี่ยวกับการอนุญาตให้ออกหนังสือสำคัญที่เรียกว่า “อนุสิทธิบัตร” แต่อย่างไรก็ดี กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้มีเฉพาะการออกหนังสือสิทธิบัตรให้แก่เจ้าของการประดิษฐ์ และการออกแบบผลิตภัณฑ์เท่านั้น ต่อมา เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 จึงได้มีการบัญญัติเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอนุสิทธิบัตรไว้ในหมวด 3 ทวิ ว่าด้วยอนุสิทธิบัตร ตั้งแต่มาตรา 65 ทวิ ถึงมาตรา 65 ทศ โดยเหตุผลเพื่อให้ความคุ้มครองการประดิษฐ์ที่มีเทคโนโลยีไม่ถึงขนาดที่จะได้รับสิทธิบัตรนั้น แต่สามารถเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้สูงขึ้น และแพร่หลายยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามในบทบัญญัติมาตรา 65 ทศ ได้กำหนดให้มีการนำบทบัญญัติบางมาตราอันเกี่ยวกับสิทธิบัตร ในหมวด 2 ว่าด้วยอนุสิทธิบัตรการประดิษฐ์ กล่าวคือ มาตรา 6 มาตรา 8 มาตรา 9 มาตรา 10 มาตรา 11 มาตรา 12 มาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 15 มาตรา 16 มาตรา 17 มาตรา 18 มาตรา 19 มาตรา 19 ทวิ มาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 23 มาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 35 มาตรา 36 มาตรา 36 ทวิ มาตรา 38 มาตรา 39 มาตรา 40 มาตรา 41 มาตรา 42 มาตรา 43 มาตรา 44 มาตรา 45 มาตรา 46 มาตรา 47 มาตรา 47 ทวิ มาตรา 48 มาตรา 49 มาตรา 50 มาตรา 50 ทวิ มาตรา 51 มาตรา 52 มาตรา 53 และมาตรา 55 มาใช้บังคับในหมวด 3 ทวิ ว่าด้วยอนุสิทธิบัตรโดยอนุโลม

ด้วยเหตุนี้หลักเกณฑ์บางประการอันเกี่ยวกับสิทธิบัตร ในเรื่องการประดิษฐ์ที่ไม่อาจขอรับสิทธิบัตรการได้มาซึ่งสิทธิบัตร สาระสำคัญของสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตร การละเมิดสิทธิบัตร จึงสามารถนำมาใช้บังคับในกรณีอนุสิทธิบัตรนี้ได้โดยอนุโลม เว้นแต่ในหมวด 3 ทวิ ว่าด้วยอนุสิทธิบัตร จะมีบทบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ¹

¹ วรปรานี สิทธิสงวน. (2544). การกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิบัตรการประดิษฐ์. วิทยานพนธ์นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชานิติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 13 -15.

3.2 หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบภายใต้ พ.ร.บ. สิทธิบัตรของไทย

3.2.1 การกระทำอันเป็นความผิดตาม พ.ร.บ. สิทธิบัตร

3.2.1.1 ความผิดตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตรการประดิษฐ์และอนุสิทธิบัตร²

ตาม พ.ร.บ. สิทธิบัตรไม่ได้บัญญัติองค์ประกอบความผิด ว่า การกระทำใดบ้างที่เป็นความผิดอาญาเกี่ยวกับสิทธิบัตรการประดิษฐ์และอนุสิทธิบัตรโดยตรง แต่ได้บัญญัติให้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้ทรงสิทธิบัตรไว้ในมาตรา 36 หรือมาตรา 65 ทศ และในมาตรา 85 กับมาตรา 86 บัญญัติว่าบุคคลใดกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามมาตรา 36 หรือมาตรา 65 ทศ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ทรงสิทธิบัตรหรือผู้ทรงอนุสิทธิบัตร ต้องระวางโทษอันเป็นความผิดอาญาเกี่ยวกับสิทธิบัตรการประดิษฐ์และอนุสิทธิบัตร ดังนั้น การพิจารณาในเรื่อง องค์ประกอบการกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับสิทธิบัตรการประดิษฐ์และอนุสิทธิบัตร แยกออกได้เป็นสองกรณี ได้แก่ สิทธิบัตรผลิตภัณฑ์และสิทธิบัตรกรรมวิธี

(1) สิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ มีองค์ประกอบความผิด คือ บุคคลใดกระทำการผลิต ใช้ ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตรโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ทรงสิทธิบัตรการประดิษฐ์ หรือผู้ทรงอนุสิทธิบัตรย่อมมีความผิดต้องระวางโทษ ซึ่งความหมายของคำในองค์ประกอบมีรายละเอียด ดังนี้

ก. การผลิตผลิตภัณฑ์ การผลิตนั้นเป็นการละเมิดสิทธิบัตรในตัวเอง โดยไม่ต้องมีการใช้หรือขายผลิตภัณฑ์ประกอบด้วย ซึ่งก็หมายความว่าผู้ทรงสิทธิบัตรสามารถห้ามมิให้บุคคลอื่นผลิตผลิตภัณฑ์ได้ตั้งแต่ต้น โดยไม่จำเป็นต้องรอให้มีการนำเอาผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายเสียก่อน สำหรับความหมายของการผลิตก็คือ การทำขึ้นซึ่งผลิตภัณฑ์ภายใต้สิทธิบัตร ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการทำผลิตภัณฑ์ขึ้นโดยใช้วิธีการผลิตใด เช่น นาย ก. ได้ทำขึ้นซึ่งเครื่องอบข้าวเปลือกที่มี นาย ข. เป็นผู้ทรงสิทธิบัตรเช่นนี้ ถือว่า นาย ก. ละเมิดสิทธิบัตรของนาย ข. โดยไม่คำนึงว่าการผลิตเครื่องอบข้าวเปลือกของนาย ก. จะใช้วิธีการผลิตอย่างเดียวกับวิธีการของ นาย ข. หรือไม่³

ข. การใช้ผลิตภัณฑ์ การใช้ผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตรเป็นสิทธิเด็ดขาดของผู้ทรงสิทธิการใช้ผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตรนั้น มิได้หมายความถึงการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ แต่หมายถึง การนำผลิตภัณฑ์ไปใช้ประโยชน์ในทางหนึ่งทางใด อันเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการ

² พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.???? (ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า พ.ร.บ.สิทธิบัตร) มาตรา ๓๖, ๖๕ ทศ, ๘๕, ๘๖.

³ จักรกฤษณ์ ควรพจน์. (2544). *กฎหมายสิทธิบัตร:แนวความคิดและบทวิเคราะห์* (พิมพ์ครั้งที่ 2).

ประดิษฐ์นั้น เช่น นำเอาเครื่องดูดฝุ่นที่มีสิทธิบัตรไปใช้ดูดฝุ่น การใช้ที่จะเป็นการละเมิดสิทธิบัตรนั้น จะต้องเป็นการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ละเมิดสิทธิบัตรเท่านั้น หากเป็นการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำขึ้น หรือที่จำหน่าย โดยชอบ เช่น นาย ก. ได้ซื้อเครื่องดูดฝุ่นที่ผลิตและจำหน่ายโดยผู้ทรงสิทธิบัตร นาย ก. มีสิทธิที่จะใช้เครื่องดูดฝุ่นดังกล่าวได้ ทั้งนี้ เพราะสิทธิในการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผู้ทรงสิทธิมีเหนือผลิตภัณฑ์นั้น ได้ระงับสิ้นไปแล้ว ตามหลักการระงับสิ้นไปของสิทธิ

ค. การขายผลิตภัณฑ์ การขายผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตรเป็นการแทรกแซงสิทธิผูกขาดของผู้ทรงสิทธิโดยตรง เนื่องจากกฎหมายต้องการให้ผู้ทรงสิทธิบัตร มีสิทธิแต่ผู้เดียวในการแสวงหาประโยชน์ในเชิงพาณิชย์จากการประดิษฐ์ของตน การขายผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตรโดยปราศจากความยินยอมของผู้ทรงสิทธิ ย่อมเป็นการทำละเมิด ทั้งนี้ โดยไม่คำนึงว่าผลิตภัณฑ์ที่ขายนั้น จะผลิตขึ้นโดยบุคคลใด การขายตามมาตรา 36 แห่ง พ.ร.บ. สิทธิบัตร หมายความว่าถึง การทำสัญญาซื้อขายตามนัยของ มาตรา 453 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ต้องการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน เพื่อแลกกับราคาสินค้า และการขายตามมาตรา 36 น่าจะหมายความรวมไปถึงการซื้อขายเงินผ่อน การทำสัญญาแลกเปลี่ยนและการทำสัญญาเช่าซื้อด้วย แต่สำหรับการทำนิติกรรมที่ไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน เช่น การทำสัญญาเช่า หรือสัญญายืม ย่อมไม่น่าจะอยู่ในความหมายของการขาย แต่อาจเป็นการละเมิดสิทธิบัตรโดยการใช้ผลิตภัณฑ์

ง. การมีไว้เพื่อขาย การมีไว้เพื่อขายหมายความว่า การเก็บรักษาหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะนำผลิตภัณฑ์นั้นออกขายต่อไป กฎหมายให้สิทธิเด็ดขาดลักษณะนี้แก่ผู้ทรงสิทธิบัตร ก็เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ทรงสิทธิบัตรปราบปรามการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้ตั้งแต่ต้น โดยไม่ต้องรอให้มีการนำสินค้าออกจำหน่ายก่อน เช่น ก. เก็บสินค้าที่มีนายดำเป็นผู้ทรงสิทธิบัตรไว้ในโกดัง เพื่อเตรียมนำออกขายในท้องตลาด เช่นนี้ ก. กระทำละเมิดสิทธิบัตรของนายดำ แต่การมีผลิตภัณฑ์ไว้เพื่อขายตามมาตรา 36 นี้ ไม่หมายความรวมถึงการมีไว้เพื่อใช้ของตนเอง⁵

จ. การเสนอขายผลิตภัณฑ์ การเสนอขายหมายถึง การเสนอสินค้าแก่ผู้อื่นเพื่อให้ซื้อสินค้า เช่น การวางจำหน่ายในตลาด หรือด้วยวิธีอื่นใดที่เข้าข่ายเป็นการเสนอขายสินค้า เช่น ส่งแคตตาล็อกสินค้าให้แก่ผู้ซื้อทางจดหมาย โทรเลข หรือแฟกซ์ เป็นต้น การเสนอขายหมายความว่าถึง การเสนอให้ทำนิติกรรมที่เป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน เช่น เสนอให้เช่าซื้อ หรือเสนอแลกเปลี่ยนสินค้า แต่ถ้านิติกรรมที่มีการทำค้ำเสอนนั้น มิได้เป็นนิติกรรมที่มีวัตถุประสงค์

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 295.

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 296.

ในการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน เช่น การปิดประกาศให้เช่ารถยนต์ เช่นนี้จะไม่ถือว่าเป็นการละเมิด สิทธิบัตร

จ. การนำเข้าผลิตภัณฑ์ การนำเข้าผลิตภัณฑ์หมายความว่า การนำ ผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร ผู้ทรงสิทธิบัตรในผลิตภัณฑ์มีสิทธิแต่ผู้เดียว ในการ นำเข้าผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร ผู้ที่นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศโดยมิได้รับอนุญาตจากผู้ทรงสิทธิบัตร นั้น จะต้องรับผิดชอบในการละเมิดสิทธิบัตร เจตนารมณ์ของการให้สิทธิเด็ดขาดในการนำเข้าก็คือ เพื่อให้ผู้ทรงสิทธิบัตรสามารถผูกขาดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตรได้ โดยไม่ต้องกังวลกับ การแข่งขันจากสินค้าที่ผลิตในต่างประเทศ การนำเข้าที่จะเป็นการละเมิดสิทธิบัตรนั้นหมายความว่า การนำเข้าผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายโดยบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ทรงสิทธิบัตร และผู้จำหน่ายสินค้านั้นกล่าว ไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ทรงสิทธิบัตรในการนำสินค้าออกจำหน่าย⁶

(2) กรณีสิทธิบัตรกรรมวิธี ได้แยกการกระทำคามผิดเป็นสองกรณี ได้แก่ การ กระทำต่อสิทธิเหนือกรรมวิธีตามสิทธิบัตร และการกระทำต่อสิทธิเหนือผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยใช้ กรรมวิธีตามสิทธิบัตร

ก. การกระทำต่อสิทธิเหนือกรรมวิธีตามสิทธิบัตร มีองค์ประกอบ ความผิด คือ บุคคลใดกระทำการใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตร โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ทรงสิทธิบัตร การประดิษฐ์ หรือผู้ทรงอนุสิทธิบัตร ย่อมมีความผิดต้องระวางโทษ

การใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตร หมายถึง การนำเอากรรมวิธีตามสิทธิบัตรไป ใช้เพื่อให้เกิดผลอย่างหนึ่งอย่างใดดังที่ได้ระบุไว้ในคำขอรับสิทธิบัตร และการจะพิจารณาว่า กรรมวิธีใดเป็นกรรมวิธีตามสิทธิบัตรหรือไม่นั้น ก็ต้องใช้วิธีการในการตีความตามถ้อยคำในข้อ ถือสิทธิเช่นเดียวกันกับสิทธิบัตรในผลิตภัณฑ์

สิทธิบัตรในกรรมวิธีให้การคุ้มครองในลักษณะที่จำกัด เพราะหากเป็น กรรมวิธีในการผลิตผลิตภัณฑ์ และผู้นำไปใช้ไม่ได้ใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตรเพื่อผลิตภัณฑ์นั้น ก็ไม่ถือ ว่าเป็นการละเมิด อย่างไรก็ตาม การใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตรที่จะเป็นการละเมิดนั้น จะต้องเป็นการ ปฏิบัติตามขั้นตอนวิธีการที่ระบุไว้ในคำขอรับสิทธิบัตรโดยตลอด อย่างเป็นขั้นเป็นตอนและถึงแม้ว่า การใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตรนั้น จะขาดวิธีการบางส่วนไปก็ตาม การกระทำนั้นก็ยังอาจเป็นการ ละเมิดสิทธิบัตรได้ หากส่วนที่ขาดไปนั้น ไม่ใช่วิธีการที่เป็นส่วนสำคัญของกรรมวิธีตามสิทธิบัตร

ข. การกระทำต่อสิทธิเหนือผลิตภัณฑ์ที่ผลิต โดยใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตร มีองค์ประกอบความผิด คือ บุคคลใดกระทำการผลิต ใช้ ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย หรือนำเข้ามา

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 297.

ในราชอาณาจักรซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตร โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ทรงสิทธิบัตรการประดิษฐ์ หรือผู้ทรงอนุสิทธิบัตร ย่อมมีความผิดต้องระวางโทษ

ผู้ทรงสิทธิบัตรนอกจากจะมีสิทธิแต่ผู้เดียวในอันที่จะใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตรแล้ว ผู้ทรงสิทธิบัตรยังมีสิทธิเด็ดขาดเหนือผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตรด้วย ผู้ทรงสิทธิบัตรในกรรมวิธีสามารถที่จะกีดกันผู้อื่นจากการผลิต ใช้ ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตร

สิทธิเด็ดขาดตามสิทธิบัตรในกรรมวิธี (เฉพาะในวิธีการผลิต) จะขยายไปครอบคลุมถึงผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นจากการใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตรด้วย นอกจากการพิจารณาในเรื่ององค์ประกอบความผิดเกี่ยวกับสิทธิบัตรการประดิษฐ์และอนุสิทธิบัตรแล้ว ยังมีประเด็นสำคัญที่จะต้องพิจารณาต่อไปอีกว่า การกระทำของผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น เป็นการกระทำความผิดในขอบเขตที่สิทธิบัตรการประดิษฐ์และอนุสิทธิบัตรได้รับความคุ้มครองหรือไม่ ทั้งนี้ เพราะสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรการประดิษฐ์และอนุสิทธิบัตรในการประดิษฐ์ที่ได้รับสิทธิบัตร จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเฉพาะในขอบเขตดังระบุในข้อถือสิทธิเท่านั้น ส่วนการตีความขอบเขตตามข้อถือสิทธิได้มีบัญญัติไว้ในมาตรา 36 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ว่า

“สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรตามมาตรา 36 ในการประดิษฐ์ที่ได้รับสิทธิบัตร มีขอบเขตดังระบุในข้อถือสิทธิในการวินิจฉัยขอบเขตของการประดิษฐ์ตามข้อถือสิทธิให้พิจารณาลักษณะของการประดิษฐ์ที่ระบุในรายละเอียดการประดิษฐ์และรูปเขียนประกอบด้วย

ขอบเขตของการประดิษฐ์ที่ได้รับความคุ้มครอง ย่อมครอบคลุมถึงลักษณะของการประดิษฐ์ที่แม้จะมีได้ระบุในข้อถือสิทธิโดยเฉพาะเจาะจง แต่เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์ประโยชน์ใช้สอย และทำให้เกิดผลทำนองเดียวกับลักษณะของการประดิษฐ์ที่ระบุไว้ในข้อถือสิทธิ ตามความเห็นของบุคคลที่มีความชำนาญในระดับสามัญในศิลปะ หรือวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับการประดิษฐ์นั้น”

บทบัญญัติมาตรา 36 ทวิ ดังกล่าวนี้ เห็นว่า ได้กำหนดให้ตีความตามถ้อยคำ ที่ระบุไว้ในข้อถือสิทธิ เพื่อดูว่าการประดิษฐ์ตามสิทธิบัตรคืออะไร หากสิ่งที่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ได้ทำการประดิษฐ์นั้น มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดเหมือนกับการประดิษฐ์ที่บรรยายในข้อถือสิทธิ ก็ถือว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิดต่อสิทธิบัตรของผู้ทรงสิทธิบัตร แต่การตีความตามถ้อยคำที่ระบุไว้ในข้อถือสิทธิ ไม่สามารถครอบคลุมขอบเขตของการประดิษฐ์ตามข้อถือสิทธิทั้งหมด จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงลักษณะของการประดิษฐ์ ที่แม้จะมีได้ระบุในข้อถือสิทธิโดยเฉพาะเจาะจง

ด้วย ดังนั้น นักวิชาการจึงได้วางหลักในการตีความข้อถือสิทธิที่เรียกว่า "ทฤษฎีของความเท่าเทียมกัน" (Doctrine of Equivalent) ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในประเทศต่าง ๆ ที่มีระบบสิทธิบัตร

การตีความตาม "ทฤษฎีของความเท่าเทียมกัน" มีแนวทางในการตีความที่อาจจำแนกได้เป็น 4 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 หากข้อความในข้อถือสิทธิไม่ครอบคลุมผลิตภัณฑ์หรือกรรมวิธีของจำเลย และผลิตภัณฑ์หรือกรรมวิธีนั้น ไม่มีลักษณะที่สำคัญ (Essential Feature) ที่เหมือนกับการประดิษฐ์ตามสิทธิบัตร กรณีจะไม่เป็นการละเมิดสิทธิบัตร เช่น สิ่งที่บรรยายไว้ในข้อถือสิทธิตาม ตามสิทธิบัตรของ นาย ก. เป็นเครื่องดูดฝุ่นชนิดหนึ่ง ที่ทำงานโดยใช้แรงดูดจากเครื่องมอเตอร์ แต่ผลิตภัณฑ์ของ นาย ข. ที่อ้างว่าจะละเมิดสิทธิบัตรนั้น เป็นเครื่องมือทำความสะอาดหนังที่ทำงานด้วยวิธีการขัด โดยอาศัยแรงหมุนของเครื่องมอเตอร์เช่นนี้ การประดิษฐ์ทั้งสองประเภทดังกล่าว มิได้มีลักษณะที่สำคัญเป็นอย่างเดียวกัน จึงไม่ถือว่า นาย ข. กระทำละเมิด

แนวทางที่ 2 หากข้อความในข้อถือสิทธิครอบคลุมผลิตภัณฑ์หรือกรรมวิธี ของจำเลย แต่ผลิตภัณฑ์หรือกรรมวิธีนั้น ไม่มีลักษณะที่สำคัญที่เหมือนกับการประดิษฐ์ตามสิทธิบัตร กรณีจะไม่เป็นการละเมิดสิทธิบัตรเช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น สิ่งที่บรรยายไว้ในข้อถือสิทธิตามสิทธิบัตรของ นาย ก. เป็นเครื่องดูดฝุ่นชนิดหนึ่ง ที่ทำงานโดยใช้แรงดูดจากเครื่องมอเตอร์ แต่ผลิตภัณฑ์ของ นาย ข. ที่อ้างว่าจะละเมิดสิทธิบัตรเป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับดูดสิบบนผิวหนังที่ทำงานโดยอาศัยความร้อนทำให้รูขุมขนขยายตัวแล้วทำให้สิบลุดออกมาเช่นนี้ แม้ข้อความในข้อถือสิทธิจะครอบคลุมผลิตภัณฑ์ของ ก. แต่การประดิษฐ์ทั้งสองก็มีลักษณะสำคัญที่แตกต่างกันจึงไม่ถือว่า นาย ข. กระทำละเมิด

แนวทางที่ 3 หากข้อความในข้อถือสิทธิครอบคลุมผลิตภัณฑ์หรือกรรมวิธีของจำเลยและผลิตภัณฑ์หรือกรรมวิธีนั้น มีลักษณะสำคัญที่เหมือนกับการประดิษฐ์ตามสิทธิบัตร กรณีเช่นนี้ถือว่า จำเลยละเมิดสิทธิบัตร ตัวอย่างเช่น สิ่งที่บรรยายไว้ในข้อถือสิทธิตามสิทธิบัตรของ นาย ก. เป็นเครื่องดูดฝุ่นชนิดหนึ่ง ที่ทำงานโดยใช้แรงดูดจากเครื่องมอเตอร์ และผลิตภัณฑ์ของ นาย ข. ที่อ้างว่าจะละเมิดสิทธิบัตร ก็เป็นเครื่องดูดฝุ่นที่มีลักษณะทางเทคนิคและหน้าที่การทำงานเหมือนกัน แต่อาจมีรูปร่างลักษณะหรือขนาดที่แตกต่างกันถือว่า นาย ข. กระทำละเมิดสิทธิบัตรของ ก.

แนวทางที่ 4 หากข้อความในข้อถือสิทธิไม่ครอบคลุมผลิตภัณฑ์หรือกรรมวิธีของจำเลย แต่ผลิตภัณฑ์หรือกรรมวิธีนั้น มีลักษณะสำคัญที่เหมือนกับการประดิษฐ์ตามสิทธิบัตร กรณีเช่นนี้ถือว่า จำเลยละเมิดสิทธิบัตร ตัวอย่างเช่น สิ่งที่บรรยายไว้ในข้อถือสิทธิตามสิทธิบัตรของ นาย ก. เป็นเก้าอี้หนังสำหรับผู้ป่วยที่สามารถเคลื่อนที่ได้ด้วยพลังงานไฟฟ้า ส่วน

นาย ข. ได้จำหน่ายหรือผลิตส่วนประกอบส่วนสำคัญของเก้าอี้ดังกล่าว เช่นนี้ ถือว่า ข. ละเมิดสิทธิบัตรของ ก.⁷

3.2.1.2 ความผิดอาญาเกี่ยวกับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

พ.ร.บ. สิทธิบัตร ไม่ได้บัญญัติองค์ประกอบความผิดว่า การกระทำใดบ้างที่เป็นความผิดอาญาเกี่ยวกับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ เช่นเดียวกับความผิดอาญาเกี่ยวกับการประดิษฐ์และอนุสิทธิบัตร การพิจารณาองค์ประกอบความผิดเกี่ยวกับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์นั้น สามารถพิจารณาจากบทบัญญัติ มาตรา 63 ว่า "ผู้ทรงสิทธิบัตรเท่านั้นที่มีสิทธิใช้แบบผลิตภัณฑ์กับผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร หรือขาย หรือมีไว้เพื่อขาย หรือเสนอขาย หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ใช้แบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าว" ประกอบกับบทบัญญัติ มาตรา 85 ว่า "บุคคลใดกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตาม มาตรา 63 โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ทรงสิทธิบัตร ต้องระวางโทษ" จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าว สามารถแยกความผิดอาญาเกี่ยวกับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้เป็นสองกรณี ได้แก่ การกระทำต่อสิทธิใช้แบบผลิตภัณฑ์ และการกระทำต่อสิทธิเหนือผลิตภัณฑ์ที่ใช้แบบผลิตภัณฑ์

ก. การกระทำต่อสิทธิใช้แบบผลิตภัณฑ์ มีองค์ประกอบความผิดคือ บุคคลใดกระทำการใช้แบบผลิตภัณฑ์กับผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ทรงสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ ย่อมมีความผิดต้องระวางโทษ

การใช้แบบผลิตภัณฑ์กับผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร หมายถึง การใช้แบบผลิตภัณฑ์ ในลักษณะการลอกเลียนแบบผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร ไปทำผลิตภัณฑ์ขึ้นใหม่ที่เหมือนกับแบบผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร เช่น นาย ก. ออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นรูปร่างของเครื่องออกกำลังกายม้าโยกอันมีลักษณะพิเศษ นาย ข. ทำธุรกิจผลิตเครื่องออกกำลังกายได้ใช้แบบผลิตภัณฑ์ที่ นาย ก. เป็น ผู้ทรงสิทธิบัตรไปผลิตเครื่องออกกำลังกายรูปร่างม้าโยกเหมือนกับผลิตภัณฑ์ของ นาย ก. ย่อมเป็นการละเมิดสิทธิบัตรการออกแบบของ นาย ก. หรือนายค้าออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นองค์ประกอบของลวดลายไทย และมีสีอันมีลักษณะเป็นพิเศษเพื่อใช้พิมพ์กับแจกัน เมื่อนายแดงได้ใช้ลวดลายไทยและสีที่นายค้าออกแบบไปพิมพ์ในแจกันที่นายแดงทำการผลิต ย่อมเป็นการละเมิดสิทธิบัตรของ นายค้า แต่ถ้าหากว่านายแดง ใช้ลวดลายไทยและสีที่นายค้าออกแบบไปพิมพ์ในแจกันซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ต่างชนิดกับผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร ย่อมไม่เป็นการละเมิดสิทธิบัตรของนายค้า

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 297.

ข. การกระทำต่อสิทธิเหนือผลิตภัณฑ์ที่ใช้แบบผลิตภัณฑ์ มีองค์ประกอบความผิด คือ บุคคลใดกระทำการขาย หรือมีไว้เพื่อขาย หรือเสนอขาย หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ใช้แบบผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร

ผู้ทรงสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์นอกจากจะมีสิทธิในการใช้แบบผลิตภัณฑ์กับผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตรแล้ว ก็ยังมีสิทธิที่จะกีดกันผู้อื่นในการขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ใช้แบบผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตรด้วย หากบุคคลใดกระทำการดังกล่าว ซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตร โดยไม่ได้รับอนุญาต ย่อมถือว่าบุคคลนั้น ได้กระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ แต่มีข้อสังเกตว่า การใช้ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ใช้แบบผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตรไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ละเมิดสิทธิบัตรหรือไม่ กฎหมายไม่ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองผู้ทรงสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ไว้ ดังนั้น ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ใช้แบบผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร ย่อมไม่เป็นการละเมิดสิทธิบัตร

3.2.1.3 ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล

ในทางแพ่งการปฏิบัติงานของกรรมการในฐานะผู้แทนบริษัท มาตรา 1167 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้นำบทบัญญัติเรื่องตัวแทนมาใช้บังคับความเกี่ยวพันระหว่างกรรมการ บริษัทและบุคคลภายนอก ฉะนั้น กิจการที่กรรมการได้กระทำภายในขอบอำนาจหน้าที่ของตนนั้น กรรมการจึงไม่ต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว หากได้กระทำโดยปราศจากอำนาจ หรือนอกเหนืออำนาจและบริษัทได้ให้สัตยาบัน กรรมการก็อาจต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว แต่ในทางอาญานั้น หากกรรมการกระทำความผิดกฎหมาย กรรมการย่อมรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว ซึ่งในบางกรณีกรรมการผู้อื่นที่ไม่ได้ลงมือกระทำความผิดด้วย ก็อาจต้องข้อสันนิษฐานว่าเป็นผู้กระทำความผิดด้วย มาตรา 88 แห่ง พ.ร.บ. สิทธิบัตร กำหนดว่า กรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษเป็นนิติบุคคล ผู้ดำเนินกิจการหรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า ตนมิได้รู้เห็นในหรือยินยอมในการกระทำของนิติบุคคลนั้น ซึ่งข้อต่อสู้นี้ก็ต่างกับคดีแพ่ง คือในคดีแพ่งกรรมการเพียงพอต่อสู่ว่าตนกระทำในขอบอำนาจก็เพียงพอ

กรณีที่ผู้ถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดี ได้แก่ บริษัท หรือนิติบุคคลต่าง ๆ กรรมการหรือผู้แทนของนิติบุคคลจะถูกเรียกเข้ามาเป็นคู่ความในคดี เนื่องจากการบริหารงานของนิติบุคคลย่อมต้องกระทำโดยบุคคลธรรมดาเป็นผู้ดำเนินการ แสดงเจตนาภายในขอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลซึ่งมีผลผูกพันนิติบุคคล เสมือนนิติบุคคลได้กระทำเอง หากการแสดงเจตนาหรือการดำเนินการของนิติบุคคลเป็นการละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น หรือทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เป็นการละเมิดสิทธิบัตรของผู้ทรงสิทธิบัตร อาจมีความรับผิดทางอาญาเกิดขึ้น 2 กรณี ดังนี้

1. ความรับผิดทางอาญาของนิติบุคคลเอง และ
2. ความรับผิดทางอาญาของผู้บริหารนิติบุคคล

สำหรับในกฎหมายสิทธิบัตรมิได้บัญญัติถึงความรับผิดของบริษัทไว้โดยตรง คงบัญญัติไว้แต่เพียงความรับผิดของผู้แทนบริษัท แต่อย่างไรก็ตาม นิติบุคคลอาจมีความรับผิดได้เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดให้ลงโทษ "บุคคลใด" ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว "บุคคลใด" น่าจะหมายถึงบุคคลธรรมดาเป็นผู้กระทำความผิดเท่านั้น แต่จากการศึกษาแนววินิจฉัยของศาลไทย นิติบุคคลอาจมีความรับผิดได้ หากการกระทำและเจตนาที่เป็นของนิติบุคคลนั้น เข้าลักษณะดังต่อไปนี้

(1) บุคคลธรรมดาซึ่งเป็นผู้แทนนิติบุคคลนั้น ได้แสดงเจตนาซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่

(2) ผู้แทนนิติบุคคลได้แสดงเจตนาไปในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของนิติบุคคล แต่ทั้งนี้จะต้องพิจารณาตามลักษณะความผิด พฤติการณ์แห่งการกระทำ และอำนาจหน้าที่ของผู้แทนนิติบุคคล ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลเป็นกรณี ๆ ไป

(3) ผู้แทนนิติบุคคลได้กระทำไปเพื่อให้นิติบุคคลได้รับประโยชน์จากการกระทำนั้น ซึ่งตามแนววินิจฉัยของศาลฎีกาไทยนั้น บุคคลที่จะถือว่าเป็นผู้แทนนิติบุคคล ได้แก่ ผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ หรือหุ้นส่วนผู้จัดการ เป็นต้น^๑

ในกฎหมายสิทธิบัตรได้บัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดอาญาเกี่ยวกับสิทธิบัตรการประดิษฐ์และสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ไว้ใน มาตรา 85 และอนุสิทธิบัตรไว้ในมาตรา 86 โดยมีโทษทั้งจำคุกและโทษปรับ ให้บุคคลมีความรับผิด หากนิติบุคคลเป็นผู้กระทำผิดในมาตราดังกล่าว ซึ่งผู้ถูกดำเนินคดีที่แท้จริงก็คือผู้แทนนิติบุคคลนั้น อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินคดีนิติบุคคลที่ถูกฟ้องว่ากระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับสิทธิบัตร ผู้แทนนิติบุคคลต้องพิสูจน์ว่าตนมิได้รู้เห็นเกี่ยวข้องหรือยินยอมในการกระทำความผิดนั้น อาจกล่าวได้ว่า ในทางอาญานั้นหากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ผู้ที่ต้องรับโทษนั้น อาจเป็นทั้งนิติบุคคลและบุคคลธรรมดา

3.2.1.4 พยานหลักฐานการดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับสิทธิบัตร

การดำเนินคดีอาญาเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการและผู้เสียหายที่จะต้องแสวงหาพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่า จำเลยได้กระทำความผิด

^๑ คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๖๘๗/๒๕๐๖ แม้ว่าจำเลยที่ 1 จะเป็นนิติบุคคล ไม่สามารถกระทำการได้อย่างเช่นบุคคลธรรมดาก็ตาม ถ้าการกระทำนั้นเป็นไปตามความประสงค์ซึ่งได้จดทะเบียนไว้ และได้รับประโยชน์อันเกิดจากการกระทำนั้นแล้ว ก็มีเจตนาในการกระทำความผิดอาญาได้.

ข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่เกี่ยวกับเวลาและสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำนั้น ๆ อีกทั้งบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วยพอสมควรเท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี เพื่อใช้อ้างในคำฟ้อง⁹ และใช้สืบพยานโจทก์¹⁰ ทั้งนี้ เพราะในคดีอาญาโจทก์มีภาระการพิสูจน์จนสิ้นสงสัย ทำให้ศาลแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่า จำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย¹¹ ซึ่งศาลฎีกาได้วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้ว่า ในคดีอาญาโจทก์มีภาระหนักในการที่จะต้องนำสืบพิสูจน์ความผิดของจำเลยให้ได้แน่ชัด จนศาลแน่ใจปราศจากข้อสงสัยว่า จำเลยทำผิดจริง ศาลจึงจะลงโทษได้ หากมีข้อสงสัยตามสมควรว่าจำเลยอาจจะมิใช่ผู้กระทำความผิด ศาลจะต้องพิพากษายกฟ้อง แต่ประโยชน์แห่งความสงสัยที่จะยกให้เป็นผลดีแก่จำเลยนั้น ต้องมีเหตุผลสมควรให้เกิดความสงสัย ข้อสงสัยที่ห่างไกลต่อเหตุผลไม่เป็นเหตุให้ศาลยกฟ้อง¹² ดังนั้น การรวบรวมพยานหลักฐานก่อนการฟ้องคดี จึงเป็นขั้นตอนสำคัญของการดำเนินคดีอาญา

พยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และผู้เสียหายจะต้องรวบรวมคือ พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิด และต้องเป็นพยานที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกหลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น¹³ และต้องเป็นพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดีตามคำฟ้องของโจทก์ทั้งข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่เกี่ยวกับเวลาและสถานที่เกิดเหตุที่อ้างว่า จำเลยได้กระทำความผิดขึ้น ซึ่งในการดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับสิทธิบัตรนั้น มีประเด็นแห่งคดีในปัญหาข้อเท็จจริงที่จะต้องรวบรวมพยานหลักฐานให้ปรากฏชัดแจ้งสี่ประเด็นด้วยกัน คือ

ประเด็นแรก ได้มีการกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับสิทธิบัตรเกิดขึ้นหรือไม่ การกระทำต่อ สิทธิบัตรอาจเป็นการละเมิดในทางแพ่งเท่านั้น หรือเป็นความผิดทางอาญาด้วย ดังนั้น การที่จะดำเนินคดีอาญา จึงจะต้องมีการกระทำความผิดทางอาญา ซึ่งพิจารณาจากองค์ประกอบความผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร มาตรา 85 ประกอบด้วยมาตรา 36 หรือมาตรา 63 และมาตรา 86 ประกอบด้วยมาตรา 65 ทศ

ประเด็นที่สอง พนักงานอัยการและผู้เสียหายมีอำนาจดำเนินคดีอาญาหรือไม่ ความผิดอาญาเกี่ยวกับสิทธิบัตรถึงแม้ว่า จะเป็นความผิดอาญาแผ่นดินแต่สิทธิบัตรที่จะได้รับความ

⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ (๕).

¹⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๕.

¹¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗.

¹² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๗๒/๒๕๐๐.

¹³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖.

คุ้มครองตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ นั้น ต้องได้รับการจดสิทธิบัตรในประเทศไทย และเป็นสิทธิบัตรที่สมบูรณ์ออกโดยชอบด้วยกฎหมาย เพราะความไม่สมบูรณ์ของสิทธิบัตร บุคคลใดจะกล่าวอ้างขึ้นก็ได้ หรือบุคคลผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการจะฟ้องต่อศาลขอให้เพิกถอนสิทธิบัตรนั้นก็ได้¹⁴ ดังนั้นผู้ทรงสิทธิบัตรต้องแสดงเอกสารหลักฐานการขอรับสิทธิบัตร และสิทธิบัตรที่ได้รับการจดทะเบียนในประเทศไทยโดยชอบด้วยกฎหมาย พนักงานอัยการและผู้เสียหายจึงจะมีอำนาจดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับสิทธิบัตรได้

ประเด็นที่สาม ผู้ต้องหาหรือผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำผิดอาญาเกี่ยวกับสิทธิบัตรหรือไม่ พยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ความจริงว่าผู้ต้องหาหรือผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดอาญาเกี่ยวกับสิทธิบัตร ได้แก่ พยานหลักฐานโดยตรงที่รู้เห็นการกระทำผิดของผู้ต้องหา หรือผู้ถูกกล่าวหา เช่น ประจักษ์พยาน พยานหลักฐานแวดล้อมเกี่ยวกับพฤติการณ์ทั้งหลายที่แสดงให้เห็นข้อเท็จจริงที่สำคัญ ซึ่งสามารถฟังเป็นยุติได้ เช่น เครื่องมือที่ใช้ในการผลิต ผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร หรือผลิตภัณฑ์ที่ละเมิดสิทธิบัตร และข้อเท็จจริงที่เป็นเครื่องช่วยอื่น คือ พฤติการณ์ที่ทำให้เห็นแจ้งถึงน้ำหนักของพยานหลักฐานชนิดต่าง ๆ เช่น พยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษ¹⁵ ซึ่งการดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับสิทธิบัตร พยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะสิทธิบัตรเป็นเรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยี ซึ่งมีข้อยุ่งยากที่บุคคลทั่วไปไม่อาจจะเข้าใจในการประดิษฐ์ตามสิทธิบัตร พยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษจะสามารถอธิบายให้เข้าใจได้ว่าของกลางในคดีอาญา เป็นผลิตภัณฑ์ที่ละเมิดสิทธิบัตรของผู้ทรงสิทธิบัตรอย่างไร

ประเด็นที่สี่ มีรายละเอียดการกระทำผิดอาญาเกี่ยวกับสิทธิบัตรอย่างไร ก่อนฟ้องคดีอาญา พนักงานอัยการและผู้เสียหายต้องรู้ข้อเท็จจริงในรายละเอียดเกี่ยวกับการกระทำผิดของผู้ต้องหาหรือผู้ถูกกล่าวหา เพื่อใช้บรรยายฟ้องโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวันเวลาและสถานที่ซึ่งได้เกิดการกระทำผิด การกระทำที่เป็นองค์ประกอบความผิดอาญา เพื่อให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดีหากคำฟ้องบกพร่องในรายละเอียดดังกล่าว จะเป็นฟ้องเคลือบคลุมไม่ถูกต้องตามกฎหมาย อันเป็นเหตุให้ศาลสั่งโจทก์แก้ฟ้องให้ถูกต้อง หรือยกฟ้องหรือไม่ประทับฟ้อง¹⁶ ดังนั้น พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และผู้เสียหายจึงจำเป็นต้องรวบรวมพยานหลักฐาน ให้ได้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงการกระทำผิดอาญาของผู้ต้องหาหรือผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งการกระทำผิดอาญาเกี่ยวกับสิทธิบัตร จะต้องมีข้อเท็จจริงเป็นพยานหลักฐานว่าผู้ต้องหา หรือผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการผลิต ใช้ ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตรหรือใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตร

¹⁴ พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ มาตรา ๕๔ มาตรา ๖๔ และมาตรา ๖๕ นว

¹⁵ คณิต ณ นคร. (2546). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา* (ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 79 – 80.

¹⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๑.

เมื่อใด ที่ใด กระทำอย่างไร จำนวนผลิตภัณฑ์ของกลางมีเท่าใด โดยข้อเท็จจริงดังกล่าวต้องมีเหตุผลให้ เชื่อถือได้ว่าเป็นความจริง

3.2.2 ค่าเสียหายตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร

3.2.2.1 การกำหนดค่าเสียหายตามมาตรา 77 ตรี

ค่าเสียหายตาม พระราชบัญญัติสิทธิบัตร มาตรา 77 ตรี บัญญัติว่า

"ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรตามมาตรา 36 หรือมาตรา 63 ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ฝ่าฝืนชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ทรงสิทธิบัตรตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร โดยคำนึงถึงความร้ายแรงของความเสียหาย รวมทั้งการสูญเสียประโยชน์และค่าใช้จ่ายอันจำเป็น ในการบังคับตามสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรด้วย"

จากบทบัญญัติดังกล่าว สามารถแบ่งประเภทของค่าเสียหายออกเป็น 3 ประเภท คือ

- (1) ค่าเสียหายตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร โดยคำนึงถึงความร้ายแรงของความเสียหาย
- (2) ค่าเสียหายจากการสูญเสียประโยชน์
- (3) ค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการบังคับตามสิทธิ

หลักเกณฑ์การกำหนดค่าเสียหายจากการละเมิดสิทธิบัตรตาม พ.ร.บ. สิทธิบัตร มาตรา 77 ตรี นี้ มีหลักเกณฑ์เช่นเดียวกับ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 64 กล่าวคือ กฎหมายให้เป็นอำนาจของศาลที่จะใช้ดุลพินิจกำหนดค่าสินไหมทดแทนได้อย่างกว้างขวาง โดยจะกำหนดเพียงใดก็ได้ตามที่ศาลจะเห็นสมควร โดยคำนึงถึงความร้ายแรงของความเสียหาย รวมทั้งค่าเสียหายจากการสูญเสียประโยชน์และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการบังคับตามสิทธินั้นด้วย

ค่าเสียหายจากการสูญเสียประโยชน์ หมายถึง ผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่โจทก์ ควรจะได้รับตามปกติจากการใช้สิทธิบัตรนั้น และผลประโยชน์ดังกล่าวต้องสูญเสียไปเนื่องจากการ กระทำละเมิดของจำเลย เป็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นโดยตรงและมองเห็นได้ และยังหมายความรวมถึง ผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตด้วย เช่น ค่าขาดประโยชน์จากการขาดอนุญาตให้ใช้สิทธิ และ ค่าขาดประโยชน์จากกำไรที่ควรได้เป็นค่าเสียหายจากการสูญเสียประโยชน์¹⁷ ค่าขาดรายได้จากการ จำหน่ายสินค้า¹⁸ การขาดรายได้เนื่องจากการมีสินค้าของจำเลยวางแข่งขัน¹⁹ ค่าใช้จ่ายอันจำเป็นใน

¹⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๕๙๕/๒๕๑๗, ๖๓๗๙/๒๕๓๗.

¹⁸ คำพิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ที่ ทป. ๓๑/๒๕๔๑.

การบังคับตามสิทธิ เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีและค่าตอบแทนวิชาชีพทนายความ²⁰ ค่าใช้จ่ายในการจ้างนักสืบไปล่อซื้อสินค้า ค่าจ้างผู้เชี่ยวชาญในการตรวจพิสูจน์ของกลาง ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของพยานโจทก์²¹ และยังรวมถึงค่าใช้จ่ายที่โจทก์ต้องสูญเสียไปเพื่อป้องกันไม่ให้สิทธิของโจทก์ต้องเสียหายเนื่องจากการกระทำละเมิดของจำเลย เช่น ค่าบำเหน็จรางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแส²² และค่าใช้จ่ายต่างๆ เพื่อขอรับความคุ้มครองชั่วคราวก่อนคำพิพากษาเป็นต้น และค่าใช้จ่ายนั้น ต้องเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นจริง ๆ เพื่อบังคับตามสิทธิเท่านั้น ศาลจึงจะพิพากษาให้ และเป็นหน้าที่ของโจทก์ในการนำสืบพิสูจน์ถึงความจำเป็นนี้ ในการนำสืบพิสูจน์ถึงความเสียหายหลักการทั่วไปก็คือ หากไม่มีการกระทำละเมิดของจำเลยแล้วความเสียหายย่อมจะไม่เกิดขึ้น เมื่อมีการกระทำละเมิดของจำเลยจึงต้องวิเคราะห์ว่า หากไม่มีการกระทำละเมิดของจำเลยสภาพธุรกิจการค้าของโจทก์จะเป็นเช่นไร และเมื่อมีการกระทำละเมิดของจำเลยแล้วสภาพธุรกิจของโจทก์เป็นเช่นไรแต่ก็เป็นปัญหาที่ยากมากเนื่องจากไม่ใช่แต่เฉพาะการกระทำละเมิดของจำเลยเพียงอย่างเดียวที่ทำให้ธุรกิจของโจทก์ต้องเปลี่ยนแปลงไป ปัจจัยอย่างอื่น เช่นสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ การเปลี่ยนแปลงของตลาด เนื่องจากมีคู่แข่งเพิ่มมากขึ้นก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำรายได้ของโจทก์ลดลงเช่นกัน กล่าวโดยสรุปก็คือ เมื่อโจทก์กล่าวอ้างว่าจำเลยกระทำการละเมิดเป็นเหตุให้โจทก์เสียหาย โจทก์ต้องมีหน้าที่นำสืบพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า โจทก์ได้รับความเสียหายและค่าเสียหายที่โจทก์จะได้รับนั้น มีจำนวนมากน้อยเพียงใด หากโจทก์พิสูจน์ให้ปรากฏแก่ศาลได้ศาลก็พิพากษาให้โจทก์ตามฟ้อง แต่หากโจทก์นำสืบถึงค่าเสียหายให้ศาลเห็นไม่ได้ หรือปรากฏว่าโจทก์ไม่ได้นำสืบถึงค่าเสียหายเลย ศาลอาจกำหนดให้ได้ตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด หรือตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร โดยคำนึงถึงความร้ายแรงของความเสียหาย ซึ่งเป็นดุลพินิจของศาล²³

3.2.2.2 การกำหนดค่าเสียหายตามมาตรา 77 จัตวา

การขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทำลายสินค้าที่ละเมิดสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรหรือการดำเนินการอย่างอื่น เพื่อป้องกันมิให้มีการนำเอาสินค้าดังกล่าวออกจำหน่ายอีก มาตรการนี้เป็น

¹⁹ คำพิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ที่ ทป. ๒๘/๒๕๔๒.

²⁰ คำพิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ที่ ทป. ๒๘/๒๕๔๒.

²¹ คำพิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ที่ ทป. ๓๗/๒๕๔๒.

²² คำพิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ที่ ทป. ๒๘/๒๕๔๒.

²³ สารินทร์ วงศาสนธิ. (2543). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิดลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 66 - 67, 118 - 120.

มาตรการบังคับในทางแพ่งหลังจากมีคำพิพากษาได้ให้อำนาจศาลมีคำสั่งเกี่ยวกับบรรดาสินค้าที่อยู่ในความครอบครองของผู้กระทำละเมิดสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร คือสั่งให้ทำลายสินค้าที่ละเมิดสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร หรือการดำเนินการอย่างอื่น เพื่อป้องกันมิให้มีการนำเอาสินค้าดังกล่าวออกจำหน่ายอีก ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้แก่ผู้ทรงสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรได้ว่าสินค้านั้นจะไม่มีมีการนำกลับมาในตลาดอีกเช่น นาย ก ออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นเครื่องออกกำลังกายม้าโยกอันมีลักษณะพิเศษ นาย ข ทำธุรกิจผลิตเครื่องออกกำลังกายได้ใช้แบบผลิตภัณฑ์ที่ นาย ก เป็นผู้ทรงสิทธิบัตรไปผลิตเครื่องออกกำลังกายรูปร่างม้าโยกเหมือนผลิตภัณฑ์ของ นาย ก ย่อมเป็นการละเมิดสิทธิบัตรการออกแบบของนาย ก²⁴ ศาลก็มีอำนาจสั่งทำลายได้ตามมาตรา 77 จัตวา

3.2.3 หลักความรับผิดเกี่ยวกับสิทธิบัตรภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ใช้บังคับในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนนั้น กฎหมายให้อยู่ในดุลพินิจของศาลในการกำหนด ทั้งนี้ ศาลต้องคำนึงถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดในมาตรา 438 บัญญัติว่า "ค่าสินไหมทดแทนจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้น ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์ความร้ายแรงแห่งละเมิด"

อนึ่งค่าสินไหมทดแทนนั้น ได้แก่ การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะละเมิดหรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่าเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้ก่อกำขึ้นนั้นด้วย

หลักเกณฑ์ในมาตรา 438 นี้กฎหมายให้อำนาจศาลเป็นผู้วินิจฉัยในการคำนวณจำนวนหนี้ว่าจะเป็นหนี้เท่าใด²⁵

จากประมวลกฎหมายแพ่งมาตรา 438 เห็นได้ว่า การกำหนดดุลพินิจของศาลเอาไว้กว้าง ๆ ว่า ให้ศาลกำหนดตามสมควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดทำให้ศาลใช้ดุลพินิจไม่เกินไปในแนวทางเดียวกัน เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลอย่างกว้างขวางและโดยอิสระขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงแห่งคดีเป็นกรณีไปและขึ้นอยู่กับการนำสืบพิสูจน์ของโจทก์ถ้าโจทก์สามารถนำสืบพิสูจน์ให้ศาลเห็นถึงความเสียหายและศาลเชื่อเช่นนั้น ศาลก็จะวินิจฉัยเยียวยาความเสียหายให้แก่โจทก์

⋮

²⁴ กิตติ บุศยพวกร. (2549). *การบังคับใช้กฎหมายกรณีการดำเนินคดีอาญาสิทธิบัตร*. ผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.) รุ่นที่ 9 วิทยาลัยการยุติธรรม สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม.

²⁵ วารี นาสกุล. (2515). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลากมิควรได้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. หน้า 208.

เป็นจำนวนตามฟ้อง ซึ่งจากการที่กฎหมายให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวางทำให้การพิพากษาไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

คำพิพากษาฎีกาที่ 64/2501 ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทเมืองทอง โจทก์ บริษัทเมืองทองการแวน จำกัด จำเลย โจทก์จดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด ชื่อว่า "บริษัทเมืองทอง" ตั้งอยู่ที่ถนนเยาวราช จำหน่ายนาฬิกา และแว่นตาไซส์ ซึ่งเป็นเอเย่นของห้างปิกิริม ต่อมา จำเลยจดทะเบียนตั้งบริษัทจำกัด ชื่อ "บริษัทเมืองทองการแวน จำกัด" เมื่อปี พ.ศ. 2497 ภายหลังจากการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด โจทก์หลายปี จำเลยทำการขายแว่นตาอย่างเดียว โดยสั่งมาจากต่างประเทศ แต่ไม่ใช่แว่นตาไซส์ จำเลยเอาชื่อห้างโจทก์ไปใช้เพื่อให้ลูกค้าหลงเชื่อว่าเป็นสินค้าของห้างโจทก์ แต่สินค้าของจำเลยคุณภาพต่ำทำให้โจทก์เสียหายชื่อเสียง ในการค้าและขาดความเชื่อถือ ทั้งทำให้โจทก์ขาดผลประโยชน์รายได้เป็นเงิน 100,000 บาท ขอให้จำเลยใช้ค่าเสียหายจำนวนนี้

ศาลชั้นต้นเห็นว่า ชื่อบริษัทโจทก์จำเลยไม่เหมือนกัน และอยู่ห่างไกลกัน จำเลยอยู่วังบูรพา โจทก์อยู่ถนนเยาวราช จำเลยไม่ได้ขายแว่นตาไซส์ บริษัทโจทก์ไม่เสียหายเพราะมีผลกำไรในการขายแว่นตาดีขึ้น พิพากษายกฟ้อง

ศาลอุทธรณ์เห็นว่า บริษัทจำเลยใช้ชื่อฟ้องหรือเลียนชื่อบริษัทโจทก์ ทำให้คนหลงเข้าใจผิดว่าบริษัทจำเลยเป็นบริษัทของโจทก์ หรือเป็นสาขาของโจทก์จึงเป็นการทำให้โจทก์เสียหาย พิพากษากลับห้ามมิให้จำเลยใช้ชื่อคำว่า "เมืองทอง" อยู่ในชื่อบริษัทจำเลย และให้ถอนการจดทะเบียนชื่อบริษัทจำเลย โดยมีให้ใช้คำว่าเมืองทองต่อไปและให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่โจทก์เป็นเงินจำนวน 50,000 บาท

ศาลฎีกาวินิจฉัย โจทก์ได้ลงทุนโฆษณาชื่อห้างของโจทก์นี้ไปแล้ว ทั้งทางหนังสือ วิทยุ และโปสเตอร์สิ้นเงินตั้งล้านบาท จำเลยไม่มีสิทธิที่จะใช้คำว่า "เมืองทอง" อยู่ในชื่อบริษัทจำเลย ทำให้ชื่อเสียของร้านโจทก์เสียหาย ศาลฎีกาเห็นว่า พฤติการณ์ที่โจทก์นำสืบแสดงความร้ายแรงแห่งละเมิด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีผู้ชักชวนในที่ประชุมแล้ว ยังฝันใช้ชื่อของโจทก์อีก แสดงว่ามีเจตนาที่จะละเมิดสิทธิของโจทก์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 ศาลมีอำนาจ กำหนดค่าสินไหมให้สมควรแก่กรณีและที่ศาลอุทธรณ์กำหนดให้ 50,000 บาท หากเกินสมควรไม่ จึงพิพากษายืน²⁶

จากคำพิพากษาเห็นได้ว่า การที่กฎหมายให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวางทำให้การพิพากษาไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และไม่สามารถสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นแก่ผู้เสียหายได้

²⁶ สารินุตร วงศาสน์. (2543). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิดลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 58.